

УДК 368(477)

Ю. А. Романовська,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1099-0787>

С. М. Поплавська,
ст. викладач кафедри фінансів, Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5248-7584>

Ю. Ю. Людковська,
здобувач кафедри фінансів, Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-3367-8115>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.11.79

РОЗВИТОК РИНКУ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Yu. Romanovska,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance,
Vinnytsia Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics
S. Poplavska,
Senior Lecturer of the Department of Finance, Vinnytsia Institute of Trade
and Economics of State University of Trade and Economics
Yu. Liudkovska,
Applicant at the Department of Finance, Vinnytsia Institute of Trade
and Economics of State University of Trade and Economics

DEVELOPMENT OF THE INSURANCE MARKET IN UKRAINE

У статті досліджено особливості етапів розвитку страхового ринку в Україні. Проаналізовано сучасний стан страхового ринку в Україні та ідентифіковано основні проблеми, які перешкоджають розвитку цієї галузі. Обґрунтовано вплив функціонування ринку страхування на розвиток економіки країни. Наведено динаміку розвитку страхових компаній у розрізі ризикового "Non-Life" та неризикового страхування ("Life"). В роботі виокремлені та досліджені основні показники діяльності страхових компаній, які підтверджують фінансову стабільність ринку страхування як до вторгнення РФ в Україну, так і на сучасному етапі. Вказано на потребу розроблення плану перспективного розвитку та відновлення функціонування страхового ринку України. Запропоновано напрями відновлення страхового ринку, що забезпечать його становлення як підґрунтя економічного розвитку країни.

At all stages of its development, it experienced both outbreaks of activity and falls. In addition, the insurance market of Ukraine is not fully adapted to European standards and needs to be reformed by the state. Also, martial law in the state determined a significant decrease in the amount of cash receipts of insurance companies in the form of insurance premiums. Some insurers note a drop in revenues by more than half. Thus, it is advisable to analyze its formation, determine the stages of development, and find ways of its further prospects.

The development of the insurance market of independent Ukraine can be divided into certain stages: Stage 1 (1991–1996) – the beginning of the formation of the insurance market in Ukraine; Stage 2 (1996–2010) – development of legislation and establishment of insurance activities; Stage 3 (2011–2021) – market stabilization and consolidation of insurance companies; Stage 4 (from 2022) – the development of innovative technologies and the opening of new areas of insurance.

The current state of development of the insurance market of Ukraine indicates that it does not effectively fulfill its role in the functioning of the financial system. According to the data, the total number of insurance companies in Ukraine decreased from 281 in 2018 to 128 in 2022. In four years, the number of insurance companies decreased by 153, which is more than 54% of the original number. Summing up, we can say that insurance companies in Ukraine in the period from 2020 to 2022 adequately responded to the challenges: the COVID-19 pandemic, military action. In general, the insurance market in Ukraine has experienced numerous problems in its development: 1. Military aggression of the Russian Federation affects the insurance

market of Ukraine, in particular, affects the development of its individual segments. 2. Low level of consumer confidence. 3. Lack of effective comprehensive cooperation between representatives of the insurance business and the National Bank as a regulator of the insurance market. 4. High insurance rates. 5. Insufficient competition between insurance companies.

There are promising directions for restoring the insurance market under martial law, namely the development of digital technologies, the growth of consumer consciousness and confidence in insurance, the development of new types of insurance.

Ключові слова: ринок страхування Україна, проблеми, перспективи, розвиток, страхові компанії, конкуренція, реформування, військовий стан.

Key words: insurance market Ukraine, problems, prospects, development, insurance companies, competition, reform, martial law.

Так як і в усіх країнах світу, страховий ринок України зазнав значного розвитку протягом останніх років: зростали страхові премії, збільшувався показник їх відношення до ВВП, з'являлись нові вили страхових послуг. Проте на відміну від розвинених країн, страховий ринок України має свої особливості, серед яких можна виділити такі як висока концентрація ринку — на ринку домінують кілька великих страхових компаній, які контролюють більшість ринку; досить низький рівень страхової культури — більшість населення не має достатнього розуміння процесу страхування та його необхідності, що призводить до низького рівня попиту на страхові послуги, домінуюча розвиненість окремих сегментів ринку, таких як автострахування, медичне страхування; низький рівень страхових відшкодувань — середня сума страхових виплат в Україні становить досить низький рівень порівняно з іншими країнами; високі страхові ризики — Україна є країною зі значними ризиками, пов'язаними зі стихійними лихами, терористичними актами та військовими діями, що призводить до високих страхових витрат. У цілому, страховий ринок України має свої особливості, які впливають на розвиток цього сегменту економіки.

На всіх етапах свого розвитку, він зазнавав, як спадахи активності, так і падіння. Крім того, ринок страхування України не повністю адаптований до європейських стандартів та потребує реформування з боку держави. Також, воєнний стан в державі визначив значне зниження розміру грошових надходжень страхових компаній у вигляді страхових премій. Частина страховиків відзначають падіння надходжень більше ніж на половину. Таким чином, доцільно проаналізувати його становлення, визначити етапи розвитку, та знайти шляхи його подальших перспектив.

МЕТА СТАТТІ

Метою даної статті є дослідження сучасного стану, проблем та перспектив розвитку ринку страхування в Україні, оцінити динаміку ринку, виявити фактори, що впливають на розвиток страхового ринку, а також запропонувати шляхи для вирішення проблем та покращення розвитку ринку страхування в Україні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Окремі питання, пов'язані з визначеною проблематикою, розглядалися у роботах таких вітчизняних уче-

них, як О. Руда, М. Батурина, Є. Поліщук, Н. Сташкевич та інших. Науковці І. Міщенко, Н. Бричковська, М. Хмельовська, О. Худолій зосереджують свою увагу на питаннях аналізу сучасних тенденцій розвитку учасників страхового ринку. А Ю. Костенко, О. Данілевич, О. Мельник в своїх працях приділяють дослідженням розвитку національного страхового ринку, визначення проблем його ефективного функціонування, а також та висвітлення основних його перспектив розвитку. Проте умови сьогоденні вимагають подальшого дослідження в цій галузі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Становлення України як самостійної демократичної держави не могло не зумовити формування і розвитку страхового ринку. Процес демонополізації економіки, який охопив усі галузі економіки, одразу ж позначився і на такій сфері суспільних правових відносин, як страхування. Усунення монополії держави при вирішенні юридичних та економічних питань страхової справи і поява недержавних страхових компаній створили необхідну базу для організації ринкових відносин у страховій діяльності й передумови формування страхового ринку України.

У розвинених країнах страхування є одним із найважливіших секторів національної економіки. Загальний обсяг надходжень до бюджетів цих країн від страхової галузі порівнянний з обсягом відповідних надходжень від банківської системи. Акумуляовані через страхування грошові кошти є джерелом великих інвестицій.

З приходом незалежності України економічні та соціальні трансформації, що відбуваються в державі, призвели до необхідності створення адекватної системи страхування, яка стала б надійним захистом юридичних і фізичних осіб від матеріальних збитків, природних катастроф, аварій чи інших ризикованих обставин. У країнах з ринковою економікою система страхування сприяє економічній стабільності, зміцненню фінансової системи, активації інвестиційних процесів і вирішенню соціальних проблем.

Страхування як об'єктивно необхідний атрибут ринкової економіки забезпечує надійні гарантії відновлення порушених прав власності та інтересів у випадках втрат, викликаних пожежами, стихійними лихами, техногенними аваріями, транспортними аваріями та іншими непередбаченими обставинами. Водночас, страхування не тільки

звільняє державу від витрат відшкодування збитків у разі виникнення страхових подій, але й суттєво впливає на консолідацію державних фінансів, є ефективною формою накопичення грошових коштів громадян та значним стабільним джерелом довгострокових інвестицій.

Страховий ринок в економічній літературі розглядають як систему суспільних, економічних, фінансово-економічних чи грошових відносин, особливу соціально-економічну структуру, економічне середовище функціонування страховиків, економічний простір, сукупність страхових компаній, форму взаємозв'язку між учасниками страхових правовідносин, частину фінансового ринку, окрему сферу послуг, форму функціонування сукупного страхового фонду [1, с. 623].

Розвиток страхового ринку незалежної України можна поділити на певні етапи [1—7]:

Етап 1 (1991—1996 рр.) — початок формування страхового ринку в Україні:

— відсутність національного законодавства в галузі страхування;

— заснування перших страхових компаній, зокрема "Інгосстрах" та "Росно-Україна";

— обмежений обсяг страхових послуг, відсутність конкуренції з боку надавачів страхових послуг;

Етап 2 (1996—2010 рр.) — розвиток законодавства та налагодження страхової діяльності:

— прийняття Закону "Про страхування", який визначив правову базу страхової діяльності в Україні;

— збільшення кількості страхових компаній на ринку;

— розширення асортименту страхових послуг, з'явлення нових страхових продуктів, таких як страхування професійно відповідальності та інших видів відповідальності, страхування здоров'я на випадок хвороби страхування вантажів, тощо.

— налагодження системи нагляду за страховою діяльністю, створення Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг.

— розробка нормативних актів з обов'язкових видів страхування (Закон України про обов'язкове страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів", постанова кабінету Міністрів "Про страхування від нещасних випадків на транспорті" та інш.).

Етап 3 (2011—2021 рр.) — стабілізація ринку та укрупнення страхових компаній:

— зміцнення регулювання страхового ринку, збільшення кількості перевірок та санкцій за порушення законодавства; затвердження регулятором страхової діяльності Національного банку України;

— впровадження електронної системи страхування та електронних полісів;

— зростання обсягів страхових платежів та страхових виплат;

— розвиток особових видів страхування, таких, як ДМС, накопичувальне страхування життя, та добровільного пенсійного забезпечення.

— гнучкість страхового ринку: оперативна розробка та впровадження страхових продуктів, пов'язаних з пандемією COVID-19.

Етап 4 (з 2022 року) — розвиток інноваційних технологій та відкриття нових напрямків страхування:

— використання інноваційних технологій у страхуванні;

Таблиця 1. Динаміка кількості страхових компаній

Кількість страхових компаній	2018	2019	2020	2021	2022
Загальна кількість	281	233	210	155	128
в т.ч. СК «non-Life»	251	210	190	142	116
в т.ч. СК «Life»	30	23	20	13	12

Джерело: сформовано за даними [6].

— розвиток цифрових каналів продажу та обслуговування клієнтів;

— розвиток страхування від кіберзагроз та інших нових видів ризиків;

— вдосконалення системи нагляду за страховою діяльністю та захисту прав споживачів страхових послуг.

В останні роки до військової агресії РФ ринок страхування в Україні розвивається досить інтенсивно. Це пов'язано з рядом факторів, серед яких можна виділити наступні: зростання економіки (підвищення рівня життя сприяє збільшенню попиту на різноманітні види страхування, включаючи авто-, медичне, житлове та інші види); поліпшення законодавства (Уряд України активно працює над створенням сприятливих умов для розвитку страхового ринку. Зокрема, було прийнято законодавчі зміни, які зменшили ризики для страхових компаній та забезпечили більшу стабільність та прозорість ринку); конкуренція (український ринок страхування є досить конкурентним, що стимулює компанії до постійного покращення якості своїх послуг та зниження цін); розвиток технологій (застосування нових технологій у сфері страхування дозволяє зменшити витрати на проведення операцій та поліпшити обслуговування клієнтів); розширення асортименту послуг (на сьогоднішній день страхові компанії в Україні пропонують широкий спектр послуг, що дозволяє клієнтам знайти оптимальне рішення для своїх потреб). У результаті вказаних факторів, обсяги страхових виплат в Україні зростають, що свідчить про поступове зростання популярності страхового ринку.

Проте, сучасний стан розвитку страхового ринку України свідчить про те, що він не досить ефективно виконує свою роль у функціонуванні фінансової системи. Світовий досвід показує, що страхові компанії мають можливість акумулювати фінансові ресурси у вигляді страхових внесків у декілька разів більше, ніж середній комерційний банк. Особливо це стосується особового страхування. Так, за оцінками експертів, частка страхових платежів за особистим страхуванням в Україні становить усього 4—5%, тоді як у Західній Європі та США цей вид послуг займає близько 60%, у Японії — 80%, у Великобританії — 70%, а у світі в середньому — 58,3%. Загальний обсяг страхових послуг на фінансовому ринку України в останньому десятиріччі за зібраними преміями дорівнював 0,06% світового обсягу і був меншим у 400 разів порівняно із США, у 60 разів — із Німеччиною, у 50 разів — із Францією. При цьому слід відмітити, що основними причинами є, по-перше, ментальні особливості, а по-друге, економічне становище як держави, так і населення. Ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків.

Загальні показники кількості страхових компаній на фінансовому ринку України та їх динаміка за відповідний період представлені в табл. 1.

Таблиця 2. Основні показники діяльності страхових компаній

№ з/п	Показники	Період		
		2020	2021	2022
1	Кількість укладених договорів страхування, за період, тис. одиниць	65114,9	99940,0	88102,0
2	Активи за балансом	47390,0	65635,6	70338,1
3	Активи, визначені статтею 31 Закону України «Про страхування»	10633,2	46898,7	54123,5
4	Обсяг сплачених статутних капіталів	9748,1	8794,8	6716,8
5	Сформовані страхові резерви	34192,1	35 642,8	41 055,0
6	Валові страхові премії	45184,9	48894,2	39 615,7
7	Валові страхові виплати	14852,7	13427,7	13001,4
8	Рівень валових виплат, відсотки	32,9	35,3	32,8
9	Чисті страхові премії (валові страхові премії за мінусом частки страхових премій, які сплачуються перестраховикам-резидентам)	40350,2	35 253,0	38 550,7
10	Чисті страхові виплати (валові страхові виплати за мінусом частки страхових виплат, які компенсовані перестраховиками-резидентами)	14451,9	13 215,7	12 810,8
11	Рівень чистих виплат, відсотки	35,8	37,5	33,2
12	Обсяг страхових платежів, належних перестраховикам, із них:	884,2	6 722,3	4 168,6

Джерело: сформовано за даними [6].

За даними, загальна кількість страхових компаній в Україні зменшилась з 281 у 2018 році до 128 у 2022 році. Це означає, що за чотири роки кількість страхових компаній зменшилась на 153, що становить більше 54% від початкової кількості. При цьому, кількість СК "Non-Life" зменшилась з 251 у 2018 році до 116 у 2022 році, що складає більше 53% від початкової кількості. Таким чином, зменшення кількості страхових компаній загалом в Україні є в основному на рахунок зменшення кількості СК "Non-Life". Кількість СК "Life" також зменшилась з 30 у 2018 році до 12 у 2022 році, що складає більше 60% від початкової кількості. Це свідчить про те, що не тільки СК "Non-Life", але й СК "Life" також зазнали зменшення кількості протягом останніх чотирьох років. Підсумовуючи, можна зробити висновок, що страховий ринок в Україні пройшов через значні зміни протягом останніх чотирьох років, і зменшення кількості страхових компаній є одним з показників цих змін. Як це відобразилось на показниках діяльності страхових компаній, можна визначити, проаналізувавши дані, наведені в табл. 2.

Незважаючи на зменшення кількості страхових компаній:

— за даний період кількість укладених договорів страхування зросла з 65,9 млн в 2020 році до 88,0 млн одиниць в 2022. Це свідчить про зростання популярності страхування серед населення і підприємств, збільшення довіри до страхування в такий надскладний період;

— активи за балансом страхових компаній зросли з 47390,0 до 70338,1 млн грн. Це підтверджує збільшення обсягу операцій страхування, що зростає під час пандемії;

— активи, визначені статтею 31 Закону України "Про страхування" [8, ст. 31] зросли з 10633,2 до 54123,5 млн грн за період 2020—2022 років. Це говорить про збільшення вкладень страхових компаній у цінні папери та інші фінансові інструменти;

— сформовані страхові резерви зросли з 11548,8 до 41055,0 млн грн за період 2020—2022 років. Це свідчить про підвищення фінансової стійкості страхових компаній.

— обсяг сплачених статутних капіталів зменшився з 31965,5 до 6716,8 млн грн за період 2020-2022 років. Це пояснюється різким зменшенням кількості страхових компаній на ринку, але враховуючи зростання попередніх показників, можна дістати висновок, в умовах військового стану, страховики не тільки не зменшили, а збільшили обсяг ліквідних активів, що свідчить про те, що ринку залишилися крупні, фінансово стійкі страхові компанії.

В 2020—2021 р.р. страхові компанії в Україні показали значний ріст валових страхових премій, що становить 5399,2 млн грн у 2020 році та 48894,2 млн грн у 2021 році. Цей ріст в значній мірі може бути пов'язаний з підвищенням тарифів на страхові послуги, зокрема обов'язкового страхування автотранспорту, та активізація договорів ДМС в умовах пандемії. Проте 2022 році обсяг валових премій скоротився до 39,6млн грн, а чисті страхові премії скоротились до 34,9 млн грн. В середньому страхові премії скоротились на 19% в порівнянні з попереднім роком. Безперечно це пов'язано з військовими діями. Адже із страхового ринку України випав значний сегмент потенційних страхувальників східних та південних регіонів.

Водночас валові страхові виплати в порівнянні з 2021 роком, майже не змінилися та становили 13 млрд грн. Рівень валових виплат зменшився від 35, % в 2021 році до 32,8 % у 2022. Це свідчить про те, що не зважаючи на виклики часу, страхові компанії (відтік страхувальників, відтік персоналу в евакуацію, на військову службу тощо) продовжували виконувати свої зобов'язання, виплачувати страхові суми та страхові відшкодування;

Не можна не відмітити і те, що від страхувальників — фізичних осіб отримано страхових премій у розмірі 1697,6 млн грн у 2020 році, 20415,4 млн грн у 2021 році та 24590,9 млн грн у 2022 році. Цей ріст може бути пов'язаний зі збільшенням обсягу послуг, які страхові компанії пропонують своїм клієнтам. Частка страхувальників — фізичних осіб у загальних валових страхових преміях зросла з 31,5% у 2020 році до 62% у 2022 році. Дані показники свідчать як про зміцнення довіри населення України до страхових компаній, а також про переорієнтир в менеджменті самих страховиків, які стали більше уваги приділяти розвитку страхування в сегменті фізичних осіб.

Від перестраховальників отримано страхові премії у розмірі 3749,9 млн грн у 2020 році, 2354,6 млн грн у 2021 році та 1 123,4 млн грн у 2022 році. Цей спад пов'язаний із заборонаю Національним банком України здійснення перестраховальних операцій в іноземній валюті

Підводячи підсумок, можна сказати, що страхові компанії в Україні в період з 2020 по 2022 роки гідно відреагували на виклики: пандемія COVID-19, воєнні дії.

В умовах воєнного стану страховикам вдалося не лише вистояти, але й налагодити роботу в умовах воєнного часу. Водночас на ринку залишається чимало викликів, пов'язаних із безпрецедентно складними умовами, в яких доводиться працювати і страховикам, і їх клієнтам, і регулятору, який вчасними та виваженими діями забезпечував фінансову стійкість та надійність страхових компаній, своєчасно регламентував документи, які б забезпечували своєчасність страхових виплат страховими компаніями та не підірвали довіру населення до страхування: з них основні [9]:

1) повернення регуляторних вимог: Національний банк забезпечує розвиток платоспроможного, стійкого та прозорого ринку, здатного виконувати зобов'язання перед клієнтами. З цією метою Національний банк постійно адаптує регуляторні вимоги, щоб вони відповідали потребам часу і поточним умовам діяльності. На початку повномасштабного вторгнення РФ ці вимоги були спрощені, що дало змогу ринку вистояти і налагодити роботу в умовах воєнного часу. Щоб уникнути подальшого погіршення ситуації та ослаблення ринку, регуляторні підходи було актуалізовано.

2) покриття воєнних ризиків. Із початком війни отримання перестрахового захисту для воєнних ризиків стало неможливим, так як війна перестала бути ризиком, а перетворилась на реальність. НБУ було запропоновано механізм створення спеціального компенсаційного фонду або пулу на рівні держави із залученням коштів донорів та страховиків.

3) страхування за кордоном: Українські страховики за сприяння Національного банку, розуміючи складнощі комунікації та логістики, від початку ведення війни запропонували для переселенців можливість укладання договорів страхування онлайн.

4) автоцивілка. Війна вразила по фінансовій спроможності українців, щоб українці отримували кращий фінансовий захист, із 1 липня 2022 року Моторне (транспортне) страхове бюро України за погодженням із Національним банком, збільшило розміри страхових сум за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Особливо це актуально в умовах зростання цін на деталі та комплектуючі до автомобілів. Водночас вартість полісу для споживачів суттєво не зросла.

Загалом ринок страхування в Україні зазнав численних проблем у своєму розвитку [10-11]. Найбільші з них наступні:

1. Воєнна агресія РФ впливає на ринок страхування України, зокрема, відображається на розвитку окремих його сегментів. Так, починаючи з 2014 року війни на сході України, зросла потреба у страхуванні ризику втрати житла та майна, що стало причиною зростання попиту на страхування житла та майна. За даними статистики, у 2014 році обсяг страхових виплат у цьому сегменті збільшився в 2 рази порівняно з попереднім роком. Також, воєнна агресія РФ привела до збільшення ризиків для страхових компаній, пов'язаних зі збитками від терористичних актів, збройних нападів та інших подій на території України. Це призвело до необхідності включення в страхове покрит-

тя майнових ризиків ризику пошкодження майна від воєнних дій. У цілому, військова агресія РФ має значний вплив на ринок страхування України, проте страхові компанії продовжують працювати та надавати послуги своїм клієнтам, зокрема, вдосконалюючи продукти та сервіси з метою задоволення потреб населення.

2. Низький рівень довіри споживачів. Українські споживачі не дуже довіряють страховим компаніям через відсутності виховання щодо необхідності власного захисту від можливих ризиків та механізмів його запровадження. Багато українців не розуміють важливості страхування та не вважають його необхідним витратою.

3. Відсутність ефективної комплексної співпраці представників страхового бізнесу та Національного банку, як регулятора діяльності страхового ринку.

4. Високі тарифи на страхування. В Україні страхування є досить дорогим, що може призводити до того, що багато споживачів не можуть дозволити собі страхові поліси.

5. Недостатня конкуренція між страховими компаніями. Україна має недостатню кількість страхових компаній, що обмежує конкуренцію на ринку та може призводити до зростання цін на страхування.

Усі ці проблеми не тільки гальмують розвиток ринку страхування в Україні, але й зменшують довіру споживачів до страхових компаній та загалом до економічної системи країни. Незважаючи на проблеми, які має ринок страхування в Україні, існують перспективні напрями його відновлення в умовах воєнного стану.

1. Оновлення законодавства. В 2024 р. повинен вступити в дію Закон України "Про страхування" в новій редакції, який системно змінює підхід до регулювання та нагляду за страховою діяльністю. Національний банк готує ряд інструктивно-нормативних документів, які необхідно тісніше обговорювати безпосередньо зі страховими компаніями, як основними гравцями. Адже в розвитку страхового ринку, активному залученні страховальників, зацікавлені, як державні органи, так і безпосередньо представники страхового бізнесу. Так на сьогодні Ліга страхових організацій України (ЛСОУ) та Асоціація "Страховий бізнес" (АСБ) звернулись до кабінету Міністрів України Національного банку з пропозицією, щодо відтермінування до 01.01.20217 року впровадження МСФЗ-17 "Страхові контракти". Аргументація даної пропозиції з боку таких поважних єднань страховиків досить ґрунтовна, виважена та на наш погляд заслуговує на увагу з боку регулятора.

2. Для зменшення навантаження на бюджет, під час післявоєнного відновлення країни страхові компанії повинні взяти на себе частину ризиків в пріоритетних напрямках економіки які, найбільше постраждали під час війни. Тому перед страховим бізнесом стоїть питання активно розробляти та впроваджувати страхові продукти, які покривають ризики в будівництві, агросекторі, енергетиці тощо.

3. Розвиток цифрових технологій. Віртуальні технології можуть допомогти страховим компаніям знизити витрати та покращити якість обслуговування споживачів.

4. Зростання свідомості споживачів та довіри до страхування. За останні кілька років споживачі стали більш свідомими щодо необхідності страхування, що може сприяти збільшенню попиту на страхові послуги. Проте за понад 30 років існування нашої держави так і не проявилась роль засобів масової інформації, радіо та телебачення в популяризації ролі страхування в суспільстві. Тим більше, що одним із 5-ти напрямків розбудови фінансового ринку України, Національний банк визначив виховання фінансової грамотності населення.

Одним з важливих аспектів розвитку та ефективного регулювання страхового ринку є забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності страхових компаній і клієнтів. Важливим напрямком залишається впровадження зарубіжного досвіду організації страхування та ефективного регулювання страхового ринку, оскільки розвинені країни мають чітку національну систему координації діяльності страхових організацій, при чому держава грає провідну роль у розробці програм та стратегій розвитку страхування. Крім того, є позитивний досвід розвитку кооперативних страхових організацій.

Отже, для поліпшення ситуації на страховому ринку варто впровадити різноманітні системні заходи, спрямовані на вирішення як хронічних проблем, так і проблем, що виникли внаслідок фінансових та економічних криз.

Усі ці фактори можуть сприяти подальшому розвитку ринку страхування в Україні. Проте, для досягнення успіху необхідно розв'язати проблеми, які були вже згадані, а також покращити якість обслуговування та збільшити довіру споживачів до страхових компаній

Література:

1. Гринчишин Я.М., Прокопюк А.В. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України. Молодий вчений. 2017. № 3 (43). С. 622—626.
2. Базилевич В.Д. Новітні тенденції та протиріччя на страховому ринку України. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2012. Вип. 133. С. 5—8.
3. Золотарьова О.В. Ключові тенденції та пріоритети розвитку ринку страхових послуг в Україні. Економіка і суспільство. 2017. № 11. С. 413—420.
4. Кулина Г., Фаріон Я. Світовий ринок страхових послуг в умовах зміни парадигми глобального економічного розвитку. Світ фінансів. 2017. № 3 (52). С. 48—59.
5. Малікова І.П. Оцінка концентрації страхового ринку України, її зв'язок з процесами монополізації та конкуренції. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". 2017. Вип. 23. Частина 3. С. 76—79.
6. Підсумки діяльності страхових компаній URL: <https://forinsurer.com/news/> (дата звернення 20.04.2023).
7. Бодня А.В., Іванченко М.А., Пономарьова О.Б. Визначення проблем страхового ринку та їх вирішення. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. Випуск 5. 2015. С. 814—817.
8. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 86/96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 01.05.2023).

9. Бурбель Л. Шість головних викликів, з якими зустрівся страховий ринок упродовж шести місяців війни. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/856594.html> (дата звернення 01.05.2023).

10. Романовська Ю., Саєнко Я. Фінансові показники аналізу конкурентоспроможності страхової компанії "ТАС". 2018. Вісник ХДУ Серія Економічні науки. 2018. Том 2, № 30. С. 101—104.

11. Коцюрба О. Ю., Насипайко Д. С. Страховий ринок України: сучасний стан та проблеми розвитку. Центральнотрапезький науковий вісник. Економічні науки. 2020. Вип. 5. С. 284—291.

References:

1. Grinchyshyn, Yu. and Prokopiuk, A. (2017), "State and Prospects of the Insurance Market Development in Ukraine", Young scientist, vol. 3 (43), pp. 622—626.
2. Bazylevych, V. (2012), "Recent Trends and Contradictions in the Insurance Market of Ukraine", Newspaper of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, vol. 133, pp. 5—8.
3. Zolotar'ova O. (2017), "Key Trends and Priorities in the Development of the Insurance Services Market in Ukraine", Economy and society, vol. 11, pp. 413—420.
4. Kulyna, H. and Farion, Ya. (2017), "The Global Market of Insurance Services in the Context of Shifting Paradigms of Global Economic Development", The world of finance, vol. 3, pp. 48—59.
5. Malikova, I.P. (2017), "Evaluation of Concentration in the Insurance Market of Ukraine and Its Relationship with Processes of Monopolization and Competition", Scientific Bulletin of Kherson State University. Series "Economic Sciences", vol. 23, pp. 76—79.
6. Forinsurer (2022), "Summary of Insurance Companies' Activities", available at: <https://forinsurer.com/news/> (Accessed 20 April 2023).
7. Ponomar'ova, O., Vyznachennia, A., Bodnia, M. and Ivanchenko, O., (2021), "Global and National Economic Problems", available at: <http://global-national.in.ua/archive/5—2018/166.pdf> (Accessed 20 April 2023).
8. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine "About insurance" available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (Accessed 20 April 2023).
9. Burbel', L. (2019) "Identification of Problems in the Insurance Market and Their Solutions", available at: <https://interfax.com.ua/news/blog/856594.html> (Accessed 20 April 2023).
10. Romanovska, Yu. and Saenko, Y. (2018), "Financial Indicators for Analyzing the Competitiveness of the Insurance Company "TAS", Bulletin of Kharkiv National University. Series "Economic Sciences", vol. 2, pp. 101—104.
11. Kotsiurba, O.Yu. and Nasyipaiko, D.S. (2020), "Insurance Market of Ukraine: Current State and Development Challenges. Central", Ukrainian Scientific Bulletin., Economic Science, vol 5. pp. 284—291.
12. National Bank of Ukraine (2021), "Reporting of the National Bank of Ukraine on the activities of insurance companies" available at: https://bank.gov.ua/files/stat/Insurance_companies_2021-10-01.xlsx (Accessed 20 April 2023).

Стаття надійшла до редакції 25.05.2023 р.